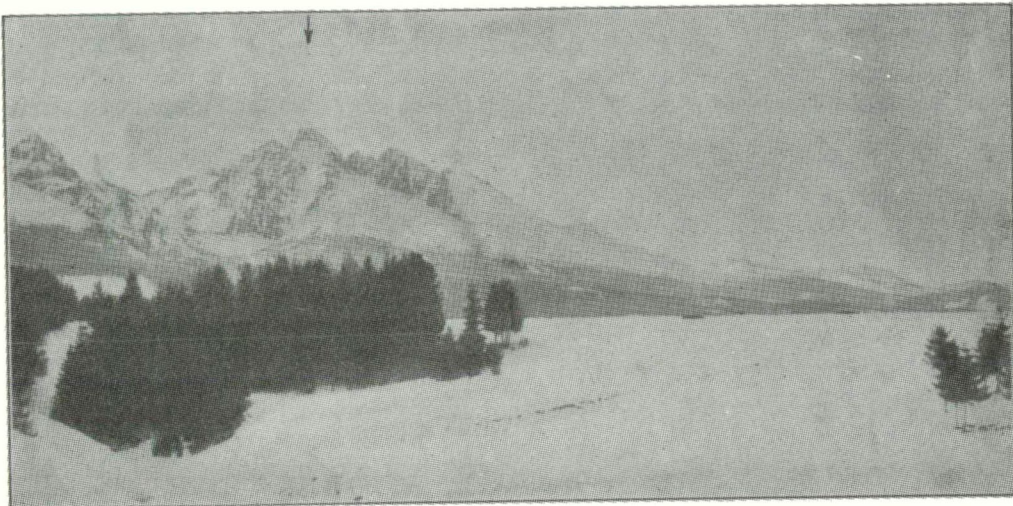

Magas-Tátra
Lomniczi
csúcs
csoportja

Lomniczi
csúcs
2634 m
↓ nyíl
irányában

Hohe-Tátra
Lomniczer
Gruppe

Die
Lomniczer
Spitze
2634 M
mit ↓
bezeichnet

Algák a Lomniczi csúcs tetejéről (2634 m.)

— 1 ábrával és 7 szövegekkel eredeti rajzzal. —

Írta: Dr Kol E.

(Beérkezett 1925 XII. 22.)

A Lomniczi csúcs¹⁾ egyike ama ritka Tátra-csúcsoknak, amelynek legeslegtetején is találunk állandó vizet. Fent, a széles csúcson: 2634 m tengerszintfeletti magasságban a gránitömb egy nagy, ferdeirányú és elég mély, repedésében meggyűlik az esővíz és állandóan meg is marad. A

¹⁾ *Lomniczi csúcs csoportja*, Alsótátrafüred alól a Seifen Bach felől tekintve. [Szabó Mihály (Tátraszéplak) felvétele; Turistik, Alpinismus u. Wintersport (Késmárk) kiadása].

A képen levő csúcsok balról jobbra: *Mittelgrat* 2440 m (Ranunculus pygmaeus termőhelye Bröckelmann-útján leg. Győrffy). ↓-lal jelelt: *Lomniczi csúcs* 2634 m. [Késmárk lyceuma hírneves rectora: Fröhlich Dávid 1615-ben mászta meg legelőször a késmárki Zöldtő völgyéből. (Az Alpokban még ismeretlen volt ekkortájt a csúcsmászás! Mivel igen élénk csúcsmászó élet volt akkor is a Szepességben, az odavetődő idegenek sokja felkereste a Lomniczi csúcst, így R. Townson (I. „Travels in Hungary in the year 1793“, London 1797), Gg Wahlenberg („Flora Carpathorum principalium“, Göttingae 1814); Beudant („Voyage minéralogique et géologique en Hongrie pendant l'année 1818) és a t.]. A Lomniczi csúcs mellett balra a *Schwalbenturm*, jobbra, alatta a: *Nagy Villacsúcs* (2517 m), *Késmárki csúcs* (2556 m) és az alig kiemelkedő *Húnfalvy csúcs* (2353 m). A Lomniczi csúcstól és a felénk lefutó Lomniczer Grat-tól balra lent a: *Kistarpataki völgy* typicus gleccser völgye, jobbra pedig akár egy üst, a Steinbock (bach) see völgye van. A Húnfalvy csúcstól jobbra, a havaslejtőből kiáll a *Grosse Ratzenberg*; a lefutó gerinc alj-

repedés esővize régebben egész tiszta volt, itták is, a benfentesek ismerték csak; most azonban meglehetősen szennyezett volt a néhány éve beledobott (újabb jelzőkor használt) festékes ecsettől, részben a beledobált papiros és egyéb hulladékoktól. E szennyezés dacára és e kis szikla repedésnek meglehetősen gazdag moszat vegetációja van.²⁾

Többszörös tátrai látogatásom egyik nyarán: aug. 12.-én gyűjtöttem fent a csúcson is, a magammal lehozott anyagból egyelőre 13 algát tudtam fajlag megállapítani, amelyek között több északi, illetőleg arcticus alak is van, pld. *Phormidium Pristleyi* az Antarktiszról ismeretes, *Ankistrodesmus nivalis*-t vörös és zöld hóból írja le Pascher. *Dactylococcopsis irregularis* Stockholm környékéről volt ismert etc. Találtam azonban egészen közönséges, a Nagy Magyar Alföldön is nagy

ban már a Bélaei mézhavasok 3 csúcsú *Vordere Fleischbänke* és *Stierberg* csoportja ülnek fehéren, hóval fedett lejtőikkel, amelyekből szálfalaik feketéllenek ki.

E képen is megkapó a Zipser Ebene-ből hirtelen, az Egekre törő csúcsok méltóságtele, impozáns, büszke tömege. És még csudálkozhatik valaki ennek láttán, ha mi: csúcsmászók csupán ott fent a szabadormokon érezzük igazán jól magunkat? (Győrffy hozzászólása.)

²⁾ A csúcs alatt, néhány méterrel lejjebb, csurgásokon és nedves granitlapokon, valamint havon gyűjtött anyagom feldolgozását később adom.

tömegben élő fajokat: pld. *Ulothrix subtilissima*, *Chroococcus minutus*.

A 13 meghatározott alga species közül csak 2 ismert eddig a Magas-Tátrá-ból s pedig a lengyel oldalról.

Meghatározásaim alkalmával azt tapasztaltam, hogy a Lomniczi csúcson gyűjtött alga fajok sejtméretei eltérnek a vonatkozó irodalom adott méreteitől; továbbá a tátrai növények kocsonya burka is erősebben fejlett.

Az algákon kívül gyűjtött anyagomban különböző Diatoma, igen sok cysta (amelyeket most nem tudok meghatározni), nagyon sok növényi törmelék, fenyőpollen, *Andreaea nivalis* levéltöredék és néhány alsóbbrendű állat van.

Meghatározott anyag felsorolása.

Cyanophyceae.

1. *Chroococcus minutus* (Kütz.) Näg.

Sejtjeit kettesével veszi körül a rétegzettség nélküli kocsonya burok. A sejtek 3—5 μ átmérőjűek, kocsonya burok nélkül, kékes zöldek, kocsonyájuk szintelen (cf. L. Geitler 1925 : 79). A gyűjtöttem anyagban meglehetősen nagy számban találtam.

1. rajz. *Nodularia spumigena* Mertens 1000/1; 2. rajz. *Phormidium Prystleyi* Fritsch 1000/1; 3. rajz. *Lyngbya Lomniczensis* Kol n. sp. 1000/1; 4. rajz. *Ankistrodesmus nivalis* (Chodat) Brunthaler 1000/1; 5. rajz. *Dactylococcopsis irregularis* G. M. Smith 1000/1; 6. rajz. *Nodularia spumigena* Mertens vegetativus fonal 1000/1. (Orig.)

2. *Chroococcus dispersus* (v. Keissler) Lemm. var. *minor* G. M. Smith.

Sejtjei négyesével csoportosulnak, kékes zölde színűek, 2,5—3 μ átmérőjűek, kocsonyájuk szintelen és nem rétegzett. Az egész anyagban csak néhány példány volt. (cf. L. Geitler 1925 : 84).

Eddig északamerikai tavak planktonjából ismert.

3. *Dactylococcopsis irregularis* G. M. Smith. [fig. nostra 5.]

Orsó alakú, spirálisan görbült sejtek, 1—1,3 μ szélesek és 20, 36 μ hosszúak, halvány kékes zöld színűek, kocsonyájuk nincsen. Kevés számban találtam. (cf. L. Geitler 1925 : 115.)

Eddig Stockholm környékéről ismert.

4. *Nodularia spumigena* Mertens. [fig. nostra 1., 6.]

Nagyon hosszú és különböző irányban hajlott fonalakat találtam egyesével, amelyeket szintelen, vastag és lágy kocsonya hüvely vesz körül. A fonalak 9 μ szélesek kocsonya hüvely nélkül. (cf. Geitler 1925 : 289) Csak néhány fonalat kaptam.

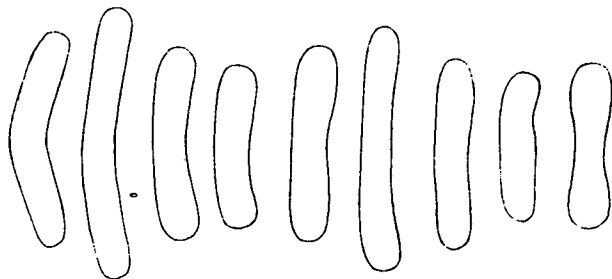
5. *Phormidium Pristleyi* Fritsch [fig. nostra 2] 3,5 μ széles fonalak, (kocsonya hüvely nélkül), a keresztfalnál befűződtek, halvány kékes zöld színűek és merev szintelen kocsonya hüvely veszi körül. A fonál végső sejtje lekerekített, a sejtek $1/2$ -szer olyan hosszúak, mint szélesek. Valamivel szélesebb, mint a L. Geitler (1925 : 378) által említett fonalak. Csak egy néhány telep akadt.

L. Geitler (1925 : 378) szerint az Antarktistról ismert.

6. *Lyngbya Lomniczensis* Kol nov. sp. [fig. nostra 3.]

Széles, sárgás-barna, rétegzettség nélküli kocsonya hüvely veszi körül a fonalakat, amellyel együtt 5,5, 6 μ és kocsonya hüvely nélkül 3 μ szélesek; végeik felé nem keskenyednek el, keresztfaluknál gyengén befűződtek. A fonál végső sejtje nem „spitzkegelförmig“ — hanem zsemlye alakú, általában a fonál sejtjei hosszuknál félszerre, vagy harmadszorta szélesebbek. Leginkább hasonlít a L. Geitler 1925 : 402 által említett *L. Scotti*-hoz, de nem azonos vele.

A *L. Scotti*-től megkülönbözteti: 1. vastag és 2. sárgás-barna színű kocsonya hüvely, 3. annak síma felülete; 4. sejtek hossza és

7. rajz. *Mesotaenium Kramstai* Lemm. különböző alakú, nagyságú és hajlású egyedei (Orig.) Nagyítás 333:1.

szélessége egymáshoz való méretviszonya, 5. végsejtje alakja. Mindössze néhány telep élt ott fent.

Desmidiaceae

7. *Mesotaenium Endlicheriamum* Näg.

Cylindricus lekerekített végű sejtek, 8, 9, 10 μ szélesek és 24, 31, 33 μ hosszúak. Nagy tömegben találtam. (cf. W. & G. S. West I. : 56.)

A Lengyel-Tátrából Toporowa Cyrhla (Jaszczurowka fürdő mellett) és a Czarny staw Gasienicowy¹⁾ — helyekről említi R. Gutwinski (1909 : 441).

var. *grande* Nordst.

Nagyobb méretű a törzs alaknál. 11, 13 μ széles és 36, 46, 47,6, 53 μ hosszú. Sejtmedve ibolyás színeződésű. Csak néhány ilyenre találtam. (cf. W. & G. S. West I. : 57.)

¹⁾ Helyesebb neve: Czarny Staw pod Koscielcem — adnotavit Györffy.

Troporowa Cyrhla-ról említi R. Gutwinski (1909 : 441).

[Mengusfalvi völgy: Hincó-tavak környékén 1904. jún. végén gyűjtötte: Dr Szalóki Róbert, determ. Scherffel Aladár (Scherffel in litt. ad profem Györfly 1926. 31. I.)¹⁾

8. *Mesotaenium Kramstai* Lemm. [fig. nostra 7.] Kissé hajlott cylindricus sejtek, 9,8, 9, 12 μ szélesek és 52, 45, 90, 95 μ hosszúak. Valamivel erősebben hajlott alakok is vannak, mint a W. & G. S. West I. : 57 említettek.

A Lomniczi csúcs anyagát nagy változatosság jellemzi. A sejtek mérete még hagyján, hanem feltűnőbb a leírásoknak, rajzoknak megfelelő alakok mellett a rövidebb, hosszabb, egyik végén, illetőleg mindkét végén megdagadt sejtek gyakori előfordulása; az egyedek meghajlottsága is tág határok között ingadozó, amennyiben alig, enyhén ívelt, jobban görbült és egész megtört alakok is akadnak.

Egyéni variabilitás-szal van-e itt dolgunk, avagy a Lomniczi csúcs exponált, hirtelen szélsőséges oikologiai viszonyainak tudandó-e be e jelenség, egyelőre most még eldönteni nem tudom.²⁾

9. *Cylindrocystis Brébissonii* Menegh. var. *minor* West & G. S. West.

Cylindricus lekerekített végű sejtek, 11, 12, 13 μ szélesek és 23, 33, 36,5 μ hosszúak. (cf. W. & G. S. West I. : 59.)

Lengyel-Táttra: Gasieniczowe stawy: Sobkov-tó-ból említi Gutwinski (1909 : 441).

Chlorophyceae

10. *Ankistrodesmus nivalis* (Chodat) Brunthaler (*Raphidium nivale* Chodat) [fig. nostra 4.] Kissé görbült, vessző-alakú, vagy hosszú ki-

¹⁾ A közlésre szívesen átengedett adatokért hálás köszönetet mondok Dr Scherffel Aladár úrnak (Gödöllő).

²⁾ Igló mellett lelte 1905 nov. 7.-én Scherffel A. (Scherffel A. in litt. ad Profem Györfly 1926. 31. I.)

hegyesedett végű sejtek. (cf. J. Brunthaler 1915 : 90.)

J. Brunthaler Schweizből és Kärnten-ből említi vörös és zöld hóban.

11. *Ulothrix subtilissima* Rabenh. incl. var. *macromeres* Hansg.

4 μ széles fonalak, amelyek egy részét szétfolyó kocsonya hüvely veszi körül (cf. W. Heering 1914 : 31.). Bolyhokban, nagy tömegben vegetálnak.

12. *Microspora stagnorum* (Kütz.) Lagerh. (*Conferva stagnorum* Kütz., *Ulothrix stagnorum* Kütz.)

6,5 μ széles fonalak (cf. W. Heering 1914 : 151) az *Ulothrix*-szel keverve, de jóval kevesebb.

13. *Chlorobotrys neglecta* Pascher & Geitler. Gömbölyű, 5,6, 6,5, 7 μ átmérőjű, sejtek, 2—5 chloroplastissal és vörös hämatochrom cseppel (cf. A. Pascher 1925 : 50.)

Meglehetősen nagy mennyiségben.

Idézett irodalom.

J. Brunthaler 1915 = Jos. Brunthaler: Protococcales in Pascher's Süßwasserflora Heft 5. Jena 1915 : 52—205.

R. Gutwinski 1909 = R. Gutwinski: Flora glonów tatrzańskich — Flora algarum montium Tatrensium. Bull. de l'Acad. d. Scienc. de Cracovie. Cl. d. Sc. math. et natur. Avril 1909.

L. Geitler = Lothar Geitler: Cyanophyceae in Pascher's Süßwasserflora Heft 12, Jena 1925 : 1—450.

W. Heering 1914 = W. Heering: Chlorophyceae III. in Pascher's Süßwasserflora Heft 6. Jena 1914.

A. Pascher 1925 — A. Pascher: Heterocontae in Pascher's Süßwasserflora Heft 11. Jena 1925 : 1—118.

W. & G. S. West I. = W. West and G. S. West: A monograph British Desmidiaceae. Vol. I. London 1904.

— Készült a m. kir. Ferencz József Tudományegyetem Általános Növénytan Intézetében, Szegeden. —

(Separatim editum 1926. 19. XI.)

